

Gerilla savaşları temelinde yükselen mücadelede ülkemiz sosyalistleri arasında sürekli olarak Latin Amerika'ya dikkat edildi, Afrika'da olup biten ilgi görmedi. Latin Amerika ülkelerinde Che'nin gerillasının yenilgisinin ardından Nikaragua, El Salvador, Kolombiya, Guatemala dışındakiler de aynı yolu izledi. Latin Amerika ülkelerinde devrim mücadelesi ön plandayken Afrika ülkelerinde bu mücadele ulusal kurtuluş ya da bağımsızlık çerçevesinde yürüyordu (ulusal demokratik devrim). Bağımsızlık mücadelesi veren ülkelerdeki kurtuluş hareketleri SSCB çizgisine yakındılar. Afrika ülkelerinde bildiğim kadarıyla –Peru'daki gibi- Maocu bir gerilla hareketi çıkmadı. Benzer durum Filistin hareketinde de yaşanacaktı.

Afrika denildiği zaman genellikle Sahra'nın güneyindeki siyah Afrika anlaşılır. Sahra'nın kuzeyi de kıta Afrikasına dahil olmakla birlikte Akdeniz dünyası çerçevesinde değerlendirilir.

Afrika ülkelerindeki bağımsızlık mücadelelerinde üç isim öne çıkar. Cezayir'de Fanon, Gana'da Nkrumah ve Gine Bisau'da Cabral. Mozambik'te FRELIMO adlı bir kurtuluş hareketi vardı ve o kadar çok gerilla örgütü vardı ki hepsinin adını bilmiyorum.

1974'te Portekiz'de “karanfil devrimi” sonucu Salazar yönetimi devrilince bu ülkenin sömürgesi olan Mozambik ve Gine Bisau bağımsızlıklarını kazandılar.

Kıtanın büyük ülkesi Angola da Portekiz sömürgesiydi ve bu ülkede birbiriyle de savaşan üç gerilla örgütü vardı. En büyük ikisi marksist MPLA ile ABD yanlısı UNITA idi. ABD'nin isteği üzerine Güney Afrika'daki ırkçı yönetim Angola'daki savaşa asker göndererek müdahale etti. MPLA 1975 sonlarında Küba'dan yardım istedi.

Küba neresi Angola neresi diye düşünebilirsiniz ama böyle değildir. Küba nüfusunun bir bölümü siyahlardan oluşur. Bunlar yaklaşık 500 yıl önce Afrika'dan adaya getirilmiş kölelerin torunlarıdır. SSCB o sırada SALT Antlaşması yeni imzalandığı için MPLA'ya silah desteği konusunda çekingendi. Castro SSCB'nin onayını almadan Angola'ya asker gönderdi. Bu askerler sayı ve silah bakımından Güney Afrika birliklerinin gerisinde olmalarına rağmen onların ilerlemesini durdurdular. Castro'ya göre Güney Afrika ordusunun zaferi kıtada beyazların yeni bir başarısı

anlamına gelecekti, önlenmeliydi.

Kissinger bu yıllarda “iktidardaki en akıllı devrimci lider Castro’dur” belirlemesi yapacaktı.

1976 başından başlayarak SSCB uçaklarla Angola’ya Küba askerlerini taşımaya başladı, sayı 36.000 kişiye kadar çıktı. Güney Afrika ordusu geri çekilmek zorunda kaldı. UNITA’nın yenilgisi de uzun sürmeyecekti.

Güney Afrika ırkçı yönetimine karşı kazanılan askeri başarı kıtada büyük etki yarattı. Küba’nın başarısı siyahların başarısıydı çünkü askerlerin önemli bölümü siyahtı. Savaşta hayatını kaybeden Kübalı askerler vardı.

Aynı yıl Somali, marksist eğilimli yönetimin bulunduğu Etiyopya’ya saldırdı. Yönetim Küba’dan yardım istedi ama Küba, “küçük bir ülkenin iki önemli savaşı birden yürütmesi mümkün değildir” cevabını verdi. SSCB bu kez aktif olarak destek verdi, 2500 Küba askerini Etiyopya’ya taşıdı, 1977 sonunda Somali birlikleri geri çekilmek zorunda kaldı.

Küba daha önce bir merkez komitesi üyesi ve Che’nin de içinde yer aldığı 200 kişilik bir birlikle bağımsızlığını yeni kazanmış ama ilk başbakanı Lumumba’nın öldürülmesiyle yeniden Belçika’nın denetimine girmiş Kongo’ya müdahale etmişti. Orada ulusal kurtuluş savaşı örgütlemek istiyorlardı ama başarılı olamadılar. Ulusun bulunmadığı bir ülkede böyle bir savaş örgütlenemezdi. (Bkz. **Che Guevara Kısa Uzun Bir Hayat**)

10-11 milyon nüfusa sahip olan Küba, Latin Amerika gerilla savaşlarına politik ve lojistik destek verdi ama Afrika’da olduğu gibi çok sayıda asker göndererek yönetimlere karşı savaşmadı. Latin Amerika ülkeleri yıllardan beri bağımsızdı ve ABD ile de yakın ilişkiye sahiptiler. ABD’nin yanındaki bir ülkenin ABD’nin arka bahçesi olarak kabul ettiği bir alana çok sayıda asker göndermesi mümkün değildi. Kıtadaki gerilla hareketlerini açık olarak desteklediler, bunlara karşı çıkan komünist partilerini (özellikle Venezüella Komünist Partisi) açıkça itham ettiler, gerilla hareketlerine adada eğitim verdiler, bir bölüm Kübalı bunlarla birlikte savaşmaya gitti ama daha ileri gitmediler.

Afrika'da ise Angola ve Etiyopya'da savaşta açık olarak yer aldılar. Angola'nın bağımsızlığını kazanmasında büyük rol oynadılar. Siyahların sömürgeciliği simgeleyen beyazlara (İngiltere, Fransa, Portekiz, Güney Afrika ırkçı yönetimi) karşı mücadelesinde siyah askerlerle yer almaları kıtada büyük psikolojik etki yaratacaktı.

Afrika'da o ülkelerden geriye ne kaldı diye sorarsanız, ilerencilik adına pek bir şey kalmadı. Sömürgeciler tarafından her şeyi yıllarca yağmalanmış olan bu kıta ülkelerinde toparlanmak dünyanın başka ülkelerinden daha zordur.

Bunu en iyi Frantz Fanon anlatmıştır: Almanlar Fransa'yı işgal ettiklerinde sadece ülke toprağını işgal ettiler. Cezayir'de ise sadece toprak değil, tarih ve dil de işgal altındadır. (Bkz. **Frantz Fanon Sömürgeciliğin ve rengin psikolojisi,**

www.engineerkinerkitaplar.blogspot.com

)

Afrika'da bazı ülkelerin arasında ve ülkelerin içinde çatışmalar yaşanıyor, çoğunu duymuyoruz. O kadar çeşitli ve karışık bir yer ki, iyice öğrenmek için hayli uğraşmak gerekiyor.

Bazı özellikleri öğrenilmesi gereken bir yer aslında...

İslam, farklı kölecilik anlayışını Afrikalılardan aldı.

Avrupa ve ABD'de köle toplum dışı bir varlıktır. Afrika ülkelerinde ise topluma entegre edilir, statüsü köledir ama sorumlu mevkilere bile gelebilir. Bu anlayışın Araplardaki ilk etkin uygulaması Memlüklerde görülür. Yeniçeri sistemi de topluma entegre edilmiş kölecilik anlayışına benzer.

Kelime olarak aynıdır –köle- ama farklı anlama sahiptir.

Afrika ülkeleri toparlanıyor ve kıta dışı yatırımlara açılıyor. Sahra güneyindeki Afrika'ya en fazla

yatırım yapan ülkeler açık arayla Çin, sonra Brezilya, kıta içinde Güney Afrika ve Türkiye'dir.

Türkiye'nin ülke dışındaki en büyük askeri üssü de Somali'dedir.